Jüdische Pester Zeitung.

אויף די זע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעגינט מיט דעם יעדעסמאליגען ערסטען בלאטטס.

די רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ' 29 וואהין מאן אויך די פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג אונד קאסטעט

פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלבעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פירטעלעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 45 קר. ע. וו.

Nr. 60. פיערצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, פרייטאג ה סיון ה.תרמ"ב. — Pest, den 26 Mai 1882.

געפאהר פיר די אונגארישען יודען.

לײדער האבען זיך אויך היער אין אונגארן, יא זאגאר אין אונזערם רײכסטאגע אײניגע געפונדען, וועלכע רוסלאנד וועגען זײנער יודענפערפאלגונג אונד יודענפלינדערונגען בענײדען, אונד זאלכע יודען-קראוואללע אויך היער זעהען מאכטען. וויר וואָרען שטאלץ דאראויף, דאס וועהרענד מאן איבעראלל רינגסהערום אין דײטשלאנד, רוסלאנד אונד רומעניען פאָן יודענהעטצערײען האָרטע, אין אונגארן די שאָנסטע אײנטראכט אונד דאס פריעדליכסטע צוזאממענלעבען צווישען יודען אונד ניכט-יודען הערשטע. וואָהל טראט איסטאָצי בײא יעדער געלעגענהײט מיט דער אבזיכט אויף, אויך היער אײנע יודענהעטצע הערויפצובעשוואָרען, אבער ער שטאנד אימער פעראײנצעלט דא; ניעמאנד קיממערטע זיך אום זײן לעערעס געשרײא. — יעטצט אבער, אלס די יודענפערפאָלגונגען אונד יודען-אויסוואנדערונגען אין אונזערם נאָרדען פאָן טאג צו טאג צונעהמען, רעגען זיך אויך היער אײניגע יודענפײנדע, וועלכע דא עבענפאללס אײנע יודענפערפאָלגונג אָדער וועניגסטענס די פערהינדערונג דער אײנוואנדערונג רוסישער יודען ווינשען.

נון, אין רוסלאנד זינד די יודענפערפאָלגונגען נור פאָן דען ראָהען ווילדען בויערן אויסגעגאנגען; היער אין אונגארן אבער וואָללען זיא זאָגאר געבילדעטע דעפוטירטע אים רײכסטאגע הערויפבעשוואָרען; אלזאָ דיעזעלבען דעפוטירטען, וועלכע געזעטצע שאפפען אונד זיא בעוואכען זאָללען, וואָללען אײנע אונגעזעטצליכע אויפרײצונג אײנער קאָנפעססיאָן געגען די אנדערע, יודענמאָרד אונד יודענפלינדערונגען הערפאָררופען. דאס איזט דאס שלימסטע אונד דאס טרויריגסטע אן דער זאכע. — אונד אויף וועלכע ווײזע זאָלל אויך היער אין אונגארן אײנע יודענפלינדערונג הערויפבעשוואָרען ווערדען? גאנץ אײנפאך אים פלינדערונגסזינע וויא די ווילדען רוסישען בויערן דאָרף עס דאך אין דעם געבילדעטען אונגארן ניכט געשעהען! — נײן! היער מוס אײנע קאנאָנע פאָן גאנץ אנדערער גראָסע לאָזגעשאָססען ווערדען; היער מוס מאן די זעהר אלטע געשיכטע פאָם „פסח-בלוט-בלבול" אויפס נײע אויפטישען. — יא, מאן האָט אונד שטײנט! אײן דעפוטירטער אים אונגארישען רײכסטאגע טריטט אים יאהרע 1882 מיט דער קלאגע אויף, דאס אײן שוחט אין טיסא-עסלאר (סאבאָלטשער קאָמיטאט) פאָר פסח אײן כריסטען-מעדכען אבגעשלאכטעט, אום דאס בלוט אן די יודען צום געברויכע פיר פסח צו פערטהײלען.

לײדער וויעדערהאָלען זיך ניכט נור די בעססערען ערײגניססע אין דער וועלטגעשיכטע, זאָנדערן אויך דערען שאנד-פלעקען טרעטען בײנאהע אין יעדעם יאהרהונדערטע וויעדער הערפאָר. אין דער היזיגען פאָרטזעטצונג אונזערעס „פעלליעטאָנס" וואונדערן וויר אונס דאריבער, וויא מאן נור גלײבען קאָננטע, דאס די יודען דען „שוואַרצען טאָד" דורך ליפט-, ברוננען- אונד קוועללען-פערגיפטונג פערשולדעטען. דיעזעס וואר נאָך אים יאהרע 1318. הײטע אבער צעהלען וויר 534 יאהרע מעהר, אונד דא טריטט אײן אויפגעקלערטער געזעטצגעבער אים הויזע דער פאָלקספערטרעטונג מיט דער בעשולדיגונג אויף, דאס די יודען פיר „פסח" כריסטענבלוט ברויכען! וויא וויר עס אין אונזערער ערצעהלונג „אוס אײנער אונטערגעגאנגענען וועלט" בעשריבען, וואורדען יא די כריסטען פאָר 1800 יאהרען פאָן דען הײדען בעשולדיגט, דאס זיא אײגענטליך הײדענבלוט צו איהרען צערעמאָניען געברויכען אונד דעסוועגען אויך מאססענהאפט געמארטערט אונד געטאָדטעט וואורדען. שפּעטער וויעדער, אלס די כריסטען צור הערשאפט געלאנגטען, ערהאָבען זיא דיעזעלבע בעשולדיגונגען געגען די יודען, טראָטצדעם עס צו אונצעהליגען מאלען קלאר בעוויעזען וואורדע, דאס די יודען גאר קײן בלוט געניעססען דירפען. בעקאננטליך האט יא אויך אים יאהרע 1840, אלס דאס פסח-בלוט-בלבול אין דמשק אויפגעטרעטען וואר, דער בישאָף פיט אין דער וויענער שטעפאנס-קירכע מיט דעם „צלם" אין דער האנד פאָר זײנען פֿיעלען כריסטליכען צוהאָרערן געשוואָרען, דאסס דאס גאנצע „פסח-בלוט-בלבול" אײנע געמײנע, אינפאמע ליגע איזט! —

דאך, וויא קאם יעטצט דאס „פסח-בלוט-בלבול" אין דען אונגארישען רײכסטאג? ווײל יא, היער נאָך אימער איבער באסניען פערהאנדעלט וויא קאָממט אײנע יודען-העטצע צו באסניען? — נון, אין די באסנישע פערהאנדלונג איזט יא אהנעהין זאָפיעל אונזיניגעס צײג הינײנגעשלעפּט וואָרדען, דאס מאן אויך אײנע יודען-העטצע לײכט הינײנשמוגגעלן קאָננטע. צוערסט שימפפטע דער אויסערסט-לינקע דעפוטירטע געזא פאלאני איבער די פאָליטיק אונזערעס קאיזער-הויזעס; יא זאגאר איבער די פערזאָן דעס ערצהערצאָגס אלברעכט. — נון, ווען מאן זיך שאָן איבער דיעזע צו שימפפען ערלויבען קאנן, זאָ קאנן דער שימפף יא אויך געגען די יודען לאָזגעהען. געזא פאלאני בעאנטראגטע נעמליך: מאן מאָגע נאך באסניען ניכט אונזער מיליטער, זאָנדערן אײנע גראָססערע פלאגע שיקען, נעמליך די רוסישען יודען אונד די אונס פערהאסטען דײטשען אים זאַבסענלאנדע! (אין זיעבענבירגען). —

דער אויסערסט-לינקע עטעריך סאלאי אונטערשטיטצטע אין זײנער רעדע דען געזא פאלאני, שימפפטע געגען דאס טיסא-מיניסטעריום אונד ווינשטע זאגאר, דאס אײנע באלערא דיעזעס מיניסטעריום הינוועגראפפען מאכטע.

אומזאָנסט ערמאהנטע דער רײכסטאגס-פרעזידענט דיעזע יודענפײנדליכען רעדנער, אויף די יידישען אײנוואָהנער אונגארנס, וועלכע דאך בראווע בירגער זינד, ריקזיכט צו נעהמען אונד זעלבע וועניגסטענס אים רײכסטאגע ניכט צו בעשימפפען; די יודענפײנדע קימערטען זיך דאראום ניכט, זאָ דאס זיך ענדליך אויך איסטאָצי ערהאָב אונד אום די שנעללע בעענדיגונג דיעזער באסנישען פערהאנדלונג באט, דאמיט מאן באלד דאס יודענפײנדליכע געזוך דעס סאטמארער קאָמיטאטס אין בעראטהונג ציעהען קאָננע.

אין דער דיענסטאג-זיטצונג דעס אונגארישען רײכסטאגעס ערהאָב זיך נון דער אויסערסט-לינקע דעפוטירטע געזא אנאָדי אונד זאגטע: „דיעזע גאנצע בעזעטצונגס-פאָליטיק האבען וויר אונזערען באזען נאכבארן, פרייסען אונד רוסלאנד, צו פערדאנקען. זיא וואָרען עס, וועלכע אויף דעם בערלינער קאָנגרעס בעשלאָססען, אונס נאך באסניען צו שיקען אונד אונס זאָ אין דאס אונגליק הינײנצויאגען. רוסלאנד דענקט אימער נור אן די שוועכונג אונזערער מאנארכיע; עס פערפאָלגט אונד פערטרײבט נור דאהער זײנע יודען, דאמיט זיא נאך עסטערײך-אונגארן קאָממען אונד אונס היער צור לאנדפלאגע ווערדען. וואס וויר פאָן יודען אויסצושטעהען האבען, דאס בעווײזט אונטער אנדערם אײנע טהאטזאכע, וועלכע איך היער אנפיהרען ווערדע. הערויס ווירד דאס געעהרטע הויז ערזעהען קאָננען, וויא געפעהרליך אונס די אײנוואנדערונג רוסישער יודען ווערדען מיסטע. דיעזע טהאטזאכע ערײגנעטע זיך אין דער געמײנדע, אין וועלכער איך וואָהנע, אונד קאנן אין דער טהאט די גאנצע כריסטליכע וועלט עמפערען. נאך דען רעליגיאָנס-געברויכען דער אָרטהאָדאָקסען יודען איזט כריסטען-בלוט פיר „פסח" ערפאָרדערליך. — איך קעננע וואָהל די „גמרא" ניכט, אבער דער דעפוטירטע איסטאָצי קעננט זיא יא אונד קאנן דאריבער אויפקלערונג געבען . . ."

היער אונטערבראך דער רײכסטאגס-פרעזידענט דען רעדנער, אינדעם ער זאגטע: „איך מאכע דען העררן דעפוטירטען אויפמערקזאם, בײם בעראטהונגס-געגענשטאנדע צו בלײבען. וויא קאָממט די „גמרא" צו באסניען? דער הערר דעפוטירטע מאָגע בײא דער זאכע בלײבען. דען איך פינדע גאר קײנען צוזאממענהאנג צווישען דער „גמרא", צווישען דען אָרטהאָדאָקסען יודען אונד באסניען."

נון שפראך אנאָדי ווײטער: „איך בײטע, עס איזט דא אײן גראָסער צוזאממענהאנג. רוסלאנד וויל אונס דורך זײנע יודענפערפאָלגונג אונד דורך די באסנישע בעזעטצונג צו גרונדע ריכטען. רוסלאנד וויל אונגארן מיט רוסישען יודען איבערשוועממען, דאמיט היער דורך די פיעלען יודען נאך מעהר וואוכער אונד בעשטעכליכקײט הערשע. איך וויעדערהאָלע דאהער נאכמאלס, דאס די אָרטהאָדאָקסען יודען נאך פאָרשריפט דער „גמרא" כריסטען-בלוט אויף „פסח" ברויכען. האָרעט! אם 1-טען אפריל דיעזעס יאהרעס געשאה עס אין טיסא-עסלאר, וואָ איך וואָהנע, דאס מיטטאגס אײן 14-יעהריגעס כריסטען-מעדכען, נאמענס עסטער שאָלימאָשי, נאך דעם בענאכבארטען דאָרפע איפאָליניג, אום דאָרט עטוואס צו קויפען. בײא דעסען ריקקונפט זאה מאן דאס מעדכען בײא דער סינאגאָגע דער אָרטהאָדאָקסען יודען פאָראיבערגעהען. דאָרט אבער איזט עס פערשוואונדען, אָהנע דאס מאן זײטדעם אײנע שפור פאָן דעמזעלבען העטטע. דאס פאָלק געריעטה אין אויפרעגונג: מאן פאָרדערטע דאס מעדכען פאָן דען יודען; דיעזע אבער זאגטען נור אללערלײא אויסרעדען. אינדעססען בעגאנן זיך די פירכטערליכע וואהרהײט אויפצוקלערען, אונד הײטע בעפינדעט זיך דער פאלל פאָר דעם קרימינאל-געריכטע צו נירעדיהאזא. עס האט נעמליך דער עסלארער שוחט, נאמענס סאלאמאָן שווארץ, דאס כריסטען-מעדכען אין די סינאגאָגע געלאָקט, איהם די הענדע אויף דען ריקען געבונדען אונד אין דען מונד אײן טוך געשטעקט, דאמיט עס ניכט שרײען קאָננע. אונד וואס איזט ווײטער געשעהען? די יודען האבען אנגעבליך דאס מעדכען ערמאָרדעט, אום זײן בלוט צו מצות-באקען צו פערווענדען אונד דיעזע „הײליגען" מצות דאנן אן אללע יידישען געמײנדען צו פערזענדען. דיעזע טהאטזאכע וואורדע פאָן דעם אײגענען קינדע דעס „שוחט" ערצעהלט. עס זינד צײגען פאָרהאנדען, וועלכע צו יענער צײט הילפע-רופע אוס דער סינאגאָגע פערנאהמען — אונד אויף גרונד דיעזער אויסזאגע בעפאסט זיך יעטצט דאס נירעדיהאזער קרימינאל-געריכט מיט דיעזער אנגעלעגענהײט. — נון, זעהען זיא, מײנע געעהרטען הערערן! אונזערע אונגארישען יודען מיססען וויר שאָן דולדען; אבער וואָצו נאך די נײע פלאגע אן דען רוסישען יודען! איבריגענס פאָרדערע איך אונזערען יוסטיצמיניסטער

בליקטע דעם ארמען לאסטטרעגער אינס געזיכט אונד זאגטע שפאטטיש: אלזא וואס ווינשען זיא ליעבער „מחותן"? ברויכען זיא פיעללייכט עטוואס געלד?" „ניין! ניין! (ערוויעדערטע דער ארמע מאנן) איך ווינשע בלאס, דאס איהר שוויעגערזאהן דאפאן פערשטענדיגט ווערדע, דאס ער אייגענטליך מיין קינד איזט, דאמיט ער מיר נאך מיינעם טאדע „קדיש" נאכזאגע!" — דיעזע איסערונג וואר זא ריהרענד, דאס זעלבסט דער רייכע "בעל חתונה" דורך דיעזעלבע טיעף ערשיטטערט וואורדע. דיא זאכע קאננטע ניכט לענגער געהיים געהאלטען ווערדען. זיא מיססטע איך דעם ראבבינער מיטגעטהיילט ווערדען, דער דיא איסזאגע דעם ארמען לאסטטרעגערס קיינען אייגענבליק אין צווייפעל צאג. דער ראבבינער היעלט זאגלייך איינע שטונדע „שבעה" נאך זיינעם בערייטס פאר 18 יאהרען פערשטארבענען קינדע אונד זוכטע מיט פראממעם הערצען טראסט אונד בערוהיגונג אין דער גאטטליכען פיגונג. (דער פאלל איזט אללערדינגס איסערסט אינטערעססאנט. עס איזט וואונדערבאר, דאס נאך קיינע פירזארגע דאפיר געטראפפען וואורדע, דאס ביא קינדערן, וועלכע איסער דעם הויזע איינער אממע אין פערפפלעגונג געגעבען ווערדען, קיינע פערוועכסלונג אונד אונטערשיעבונג שטאטטפינדע. זא עטוואס קאנן יא מאגליכערווייזע לייכט פאססירען. דיא זאכע איזט אבער איך פאן רעליגיאזעם געזיכטספונקטע זעהר וויכטיג, דא איין זאלך „פערוועכסעלטעס" אדער „אונטערשאבענעס" קינד לייכט איינע שוועסטער אדער איינע אנדערע נאהע פערוואנדטע הייראטהען קאנן!)

* („ק א ה א ל".) זא וויא היער אין אונגארן איינסט זאגענאננטע יידישע „פרימאססע" (ראשי מדינה) עקסיסטירטען, וועלכע אונטער דען יידען דאס זאגענאננטע „מלכה געלד" איינצוקאססירען האטטען, זא עקסיסטירטע איינסט אין רוסלאנד איינע יידישע קאממיססיאן אונטער דעם נאמען „קאהאל" (קהל), וועלכע דיא אויפגאבע האטטע, אונטער דען יידען דיא פערשיעדענען שטייערן צו רעפארטירען אונד זיא איינצוטרייבען. נאטירליך האטטע דיעזער „קאהאל" בעזאנדערע רעכטע אונד איזט דאנן אלס איינע באזע געהיימע „אינקוויזיציאן" איך פאן דען ניכט-יידען פערשריען וואָרדען. אין לעטצטערער צייט וואורדע פאן אללען יודענפיינדען אונד איך פאן אונזערם אישטיצי געגען דיעזען „קאהאל" אללעס באזע אונד פערדעכטיגע געזאגט. נון ריכטען יעטצט דיא רוסישען יידען איינע קונדמאכונג אן אללע רוסישען בעהארדען, אין וועלכער ערקלערט ווירד, דאס דער „קאהאל" שאן אים יאהרע 1844 אבגעשאפפט וואורדע. עס בעשטעהט אלזא אונטער דען יידען גאר קיינע געהיימע קאממיססיאן, וועלכע איך דיא יידען, דען כריסטען געגעניבער, איינען שעדליכען איינפלוס איבען זאללטע.

* (דיא ענגלישען פרינצען ביא איינעם „סדר".) שאן אים פאריגען מאנאטע מעלדעטען דיא יידישען צייטונגען, דאס דיא ענגלישען פרינצען אין ירושלים ביים דארטיגען ראבבינער דעם „סדר-אבענד" בייוואהנטען. יעטצט מעלדען נון היעריבער דיא הייטיגען בלעטטער פאלגענדעס: אם 31-טען מערץ לאנגטען דיא ביידען יאהנגע דעם ענגלישען קראנפרינצען אין ירושלים אן. אם 4. טאגע איהרעם דארטיגען אויפענטהאלטעס איסערטען זיא דען וואונש, דען „סדר-אבענד" ביא איינעם ראבבינער מיטצומאכען. אין בעגלייטונג דעם דארטיגען ענגלישען קאנזולס בעגאבען זיך נון דיא ענגלישען פרינצען צום הערדן אבערראבבינער ר' שמואל סאלאנט, שנעלל וואורדען דא דיא נאטהיגען פארבערייטונגען געטראפפען, אים דיא פרינצען זא גלענצענד אלס נור מאגליך צו עמפפאנגען אונד צו בעווירטהען. דיא פרינצען רייכטען דעם גרייזען ראבבינער דיא האנד, דאנקטען פיר דען איבערראשענדען עמפפאנג אונד זעטצטען זיך צום „סדר". זיא טראנקען וויין, אסען דיא „מצות" אונד קאסטעטען זאגאר דען „מרור". דיא פרינצען ליעסען זיך אללעס ערקלערען אונד פערווילטען פאללע דריא שטונדען אים הויזע דעם ראבבינערס. דיא פרינצען וואורדען זאדאנן פאן איינער שאאר פאן פריידע בעגייסטערטער יידען מיט געזאנג נאך הויזע בעגלייטעט. עס דירפטע וואהל דער ערסטע פאלל זיין, דאס פרינצען איינעם זא מעכטיגען רייכעס ביא איינעם ראבבינער איינען „סדר-אבענד" מיטמאכטען.

נאכטראג.

דער הייטיגע „פעסטער ללאיד" פעראפפענטליכט איינע לעמבערגער דעפעשע מיט פאלגענדער מעלדונג: געסטערן גינג דער אכטע טראנספארט מיט רוסיש-יידישען פליכטלינגען אים בראדי אב. דיעזער בעשטאנד אים 262 מענשען, 158 פרויען אונד 173 קינדערן. דער אנדראנג רוסיש-יידישער פליכטלינגע נאך בראדי איזט שאן זא גראס, דאס דיא גאליצישען בעהארדען צור אבשפעררונג דער גרענצען זיך גענאטהיגט זעהען ווערדען, ווענן ניכט באלד דיא הילפס-קאמיטעס גראסערע אבהילפע טרעפפען.

דאס הייטיגע „נייע פעסטער שורנאל" מעלדעט: דיא הילפס-קאמיטעס זעהען זיך נון גענאטהיגט, פאם נון אן נור זאלכע רוסישע פליכטלינגע צו אונטערשטיטצען, וועלכע אין איהרער היימאטה ווירקליך געפייניגט אונד פערפאלגט ווערדען, ניכט אבער איך דיאיעניגען, וועלכע בלאס אים פורכט דיא פלוכט ערגרייפען.

דאס לאנדאנער הילפס קאמיטע האט בערייטס 720000 גילדען פיר דיא איסוואנדערונגס-קאסטען איפגעבריכט.

☞ נאכדעם דער דרוקטאג אונזערעס מיטטוואכבלאטטעס דיעסמאל אם יום טוב פאללט, זא ווירד דאס נעכסטע בלאטט ערסט פרייטאג געדרוקט ווערדען קאננען!

געשעפטסבעריכט.

געטריידע-געשעפט. פאן ווייצען וואר געסטערן מעסיג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך. 15000 מעטרצ' וואורדען פערקויפט.

קארן —8· — 8'20 גולד.

גערסטע פוטטער-וואארע 7.25—7.30 גול. מאלצוואארע 7.90 — 8. גולד.

קוקורוץ 7.60 — 7,65 גולד.

האפער 7.20 — 8.25 גולד.

רעפס, קאהל פער אויגוסט-סעפטעמבער 13¼—13½ גולדען.

שפיריטוס נייע מעטהאדע אים קריינען 32—32.25 גולדען. אלטע-מעטהאדע 34.25—34.50 גולד. פער 10000 ליטער פערצענט. —

ערד-עפפעל פער 100 קילאגראממ 4,30—4,80 גולדען.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) באנאטער 17.—19 גולד.

האניג: געלייטערטער 33 — 34 גולד. וואכס-האניג 27—28. גולד.

וואכס ראָהער 118 גולד.

קנאפפערן אונגארישע 17.50—18 גולד.

ווייגשטיין 66—68 גול. יע נאך קוואליטעט.

אונשליטט (חלב) 46—47. גולד.

רעפס-קוכען 6,50 גול.

ריבאָל ראפפעלט-ראפפינירטעס — 35. גולד' פער 100 קילאגראממ.

פעטראלעאום 16.75—17. גולד.

שאפפעללע אין פאריגער וואכע וואורדען 8000 שטיק פערשיעדענע גאטטונגען פערקויפט. אונד צוואר דייטשוואללינע 2'80 — 3'60 גול. פער פאאר. באטשקער אונד באנאטער 140 — 155 גולדען טירקישע אונד מאצעדאנישע 38—40 גולד. סערבישע 135—145 גולד. פער 56 ק' זיעבענבירגער — גולד. (אללעס פער 2 פערצענט.)

לאממ-פעללע צו 82—88 גול. פער 102 שטיק.

הייטע, ווייס נאטירען: פער 100 ק' אונגארישע צוה-הייטע 110—112 גול. אכסענהייטע טראקענע 108—110 גול. ראסהייטע 10,50—11. גול. קאלב-פעללע מיט קאפפען 195—200 גול. אהנע קאפפע 205 210 גול. פער 100 קילא.

לעדער. געשעפט. קוה-הייטע 5-7-קילא 230—245 גולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 10—14 קילא 166—168 גולד. צווימאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילא' 154—156 גולד. דריימאל פערזעטצטע טערצען 19—21 קילא 158—126 גולד.

קאלבלעדער, ברוינע 9—11-קילא 425—450 גולדען. געגערבטע 5—9-קילא 340—375 גולדען פער 100 קילא.

לאטטא-ציעהונג פאם 20. מאי 1882.

טעמעשוואר	84	37	35	90	41
וויען	36	69	20	41	33
גראץ	46	1	20	52	26

פעראנטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע ווייצען	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראממ
נארדאונגאריש	74	11.40—11.50
"	75	11.60—11.55
"	76	11.75—11.65
"	77	11.90—11.80
"	78	12.05—11.95
"	79	12.15—12.10
"	80	—.——.—
פעסטער באָדען נייער	74	11.85—11.90
"	75	12.95—12.—
"	76	12.05—12.15
"	77	12.20—12.30
"	78	12.35—12.40
"	79	12.45—12.50
"	80	—.——.—
טהייס		
"	74	12.10—12.20
"	75	12.25—12.30
"	76	12.35—12.40
"	77	12.45—12.55
"	78	12.60—12.65
"	79	12.70—12.75
"	80	—.——.—
ווייסענבורגער		
"	74	11.95—12.—
"	75	12.05—12.15
"	76	12.20—12.30
"	77	12.35—12.45
"	78	12.50—12.55
"	79	12.60—12.65

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראממ
קארן	72	8.20—7.90
גערסטע מאלץ	62	—.——.—
גערסטע פוטטער	62	7.40—7.20
האפער	40	7.75—8.20
קוקורוץ באנאטער	75	7.50—7.45
אנדערער	73	7.45—7.40
הירזע	—	6.25—6.10

		פער 100 קילאגראממ
ווייצען	פער הערבסט	10.73
	"	—.—
	"	—.—
קוקורוץ	פריה-יאהר "	7.43
גערסטע	"	—.—
האפער	הערבסט "	6.55
"	"	—.—
ריפס	"	13.13

כאללען-מעהל (דער באללען צו 100 קילאגראממ מיט זאק)

	פל. קר.
נומער 0	21.80
" 1	21.20
" 2	20.70
" 3	20.10
" 4	29.70
" 5	19.—
" 6	17.80
" 7	16.80
" 8	15.60
" 8½	13.60
שפיריטוס: אלטע מיטטלערע פרעסהעפע	33.50
" נייע קארטאפפעל	30.75

קורז-טאבעללע פאם 20. מאי.

געלדקורז

	פל.	קר.
זילבער-אשיא	100	—
דוקאטען	5	62
קעסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלדשטיק (20 פראנקס)	9	52
נאפאלעאנדאר	9	52
דייטשע רייכסבאנקנאטען	58	60
20 מארקשטיקע	11	70
פאפיער-רובעל	1	21

לאזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	119	75
1860-ער " גאנצע	131	—
דעטטא " האלבע	134	—
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	175	—
דעטטא " 50 "	173	—
קאמא רענטענשיינע	35	—
סיררען-לאזע	28	25
קרעדיט-לאזע	177	—
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	40	50
דאנוי-דאמפפשיפפ-פאהרטס-לאזע	109	—
אינסברוקער לאזע	24	—
קעגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	17	50
קראקויער לאזע " 20 "	19	—
אפנער לאזע " 40 "	41	—
פאלפפי לאזע " 40 "	37	—
רודולפס-לאזע " 10 "	20	—
סאלם-לאזע " 40 "	—	—
זאלצבורגער לאזע " 20 "	23	—
סט.-גענאיס לאזע " 40 "	44	—

לאזע.

	פל.	קר.
סאאניגלוים לאזע צו 20 גולד'	26	—
טריעסטער לאזע " 100 "	127	—
דעטטא " 50 "	64	—
וואלדשטיין-לאזע " 20 "	29	20
ווינדישגרעץ-לאזע " 20 "	38	—
אונגאריש-פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.	110	50
טהייס-שאהל-לאזע	111	50
וויענער-לאזע	125	70

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע 6%	119	90
דעטטא צו 4 פערצענט	89	20
אונגארישע פאפיער-רענטע	87	10
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	98	—
טעמעשוואר באנאטער	95	—
זיעבענבירגישע	98	—
גאליציש	102	—
בוקאווינא	100	50
אונגארישע איזענבאהן-אנלעהען	134	25
ווייצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	96	75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	101	—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5½ פערצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פערצענט	98	50
דער אסטבאהן	95	75
דער נארד-אסטבאהן	164	75

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1882. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

גינג הערפארויפען, דערען שרעקליכער איסגאנג גאר ניכט צו ערמעססען ווערע. — וואס נון דיא אנגעלעגענהייט זעלבער אנבעלאנגט, זא האבע איך פאן דער זאכע ביזהער קיינע קעננטניס געהאבט. אין יעדעם פאללע איזט עס זאנדערבאר, דאס ווענן איין זאלכער פאלל זיך ווירקליך אם 1-טען אפריל צוגעטראגען האט, דיעזער ערסט דורך דיא גייסטליכען-צייטונג „מאדיאר אללאם" פאם 20. מאי בעקאננט וואורדע! איך געבע נון מיינע פאללע פערזיכערונג, דאס ווענן אן דער זאכע ווירקליך עטוואס איזט, זא ווירד אללעס מאגליכע געטהאן ווערדען, דאמיט דער זאכפערהאלט קלאר געשטעללט ווערדע. זאללטע זיך היער ווירקליך איין פערברעכען הערויסשטעללען, זא ווירדען דיא פערברעכער נאך דער פאללען שטרענגע דעס געזעטצעס בעשטראפט ווערדען. דאך מוס איך צוגלייך ערקלערען, דאס איך אלס מיניסטער דעס אינגערן עס אויך פיר מיינע הייליגע פפליכט האלטע, ווענן עטווא דיא היער פארגעבראכטע שרעקליכע בעשולדיגונג געגען דיא יודען דיא איפגערעגטען געמיטהער צו איינער יודען-פערפאלגונג טרייבען זאללטע — דאפיר צו זארגען, דאס דיעזע געפאהרען פערהינדערט אונד דאס דיאיעניגען, וועלכע צו איינער יודענפערפאלגונג נור דיא האנד ריהרען, מיט דער פאללען שטרענגע דעס געזעטצעס געשטראפט ווערדען! — איך ביטטע דאס געעהרטע הויז, מיינע אנטווארט צור קעננטניס צו נעהמען!"

דיעזע דאפפעלטע פערזיכערונג אונזערעס מיניסטער-פרעזידענטען, דאס ער באלד קלארהייט אין דיעזע געהיימניספאללע אנגעלעגענהייט ברינגען אונד דאס ער יעדע יודענפיינדליכע רעגונג מיט שטארקער האנד ניעדערדריקען ווערדע — בראכטע נון פארלייפיג דען איפגערעגטען געמיטהערן איינגע בערוהיגונג.

נון ערהאב זיך אויך אונזער יוסטיצמיניסטער טהעאדאר פילער אונד זאגטע: „איך אויך האבע פאן דיעזער אנגעלעגענהייט נאך קיינע קעננטניס; נאכדעם אינדעססען דיעזער פאלל געסטערן אין דיעזעם הויזע פארגעבראכט וואורדע, האבע איך שאן הייטע דען פרעזידענטען דעס ניר-עדהאזער געריכטס-האפפעס אמטליך איפגעפאדערט, מיר איבער דיעזען פאלל אונד איבער דען שטאנד דער זאכע בעריכט צו ערשטאטטען."

יעטצט ערהאב זיך דער פריזינניגע, ליבעראלע דעפוטירטע הערר דאניעל א י ר א נ י אונד היעלט פאלגענדע רעדע: „איך בעקלאגע אויף דאס טיעפסטע אונד אויפריכטיגסטע דיא שרעקליכען גרייעלטהאטען, וועלכע יעטצט אין רוסלאנד אן דען יודען פעראיבט ווערדען. איך גלייבע זאגאר, וויר לעבען ניכט אין איראפא, ניכט אים איפגעקלערטען 19-טען יאהר-הונדערט, זאנדערן אים מיטטעלאלטער אונד אונטער דען ווילדעסטען מענשען. ניכט נור דיא ווילדען רוסישען בויערן, זאנדערן אויך דיא רוסישען רעגירונגס-מעננער זינד צו בעשולדיגען. רוסלאנד, וועלכעס נור אונטער דער אויסרעדע אין דען קריעג געגען דיא טירקייא צאג, דיא פרייהייט דער אונטערדריקטען סלאווען אין דער טירקייא צו עררינגען, צייגט נון דורך דיעזע גרייעל-טהאטען דאס ליגענהאפטע יענער אויסרעדע. וועגען דיעזער גרייעל-טהאטען אין רוסלאנד האטטע נון אויך שאן דאס סאטמארער קאמיטאט זיינע פורכט פאר דער איינוואנדערונג דער רוסישען יודען בעקונדעט אונד אים אבהילפע ערזוכט. דיעזעס געזוך ווירד נון היער באלד צור פערהאנדלונג געלאנגען; דאנן ווערדען וויר געלעגענהייט האבען, דאריבער צו בעראטהען. וואס מיך הייטע פעראנלאסט האט, דאס ווארט צו ערגרייפען, איזט דער וואונש, יענע בעזארגניססע צו בעזייטיגען, וועלכע טהיילס אין פאלגע דעס ערוועהנטען סאטמארער געזוכעס, טהיילס אין פאלגע אנדערער היער פארגעבראכטען טהאטזאכען אונטער אונזערען יידישען מיטבירגערן ערוועקט ווערדען. — אין אלטזאהל וואר עס שאן פלאקאטע צו לעזען, אין וועלכען דיא כריסטען איפגעפאדערט וואורדען, אן איינעם בעשטימטען טאגע אויף איינער בעשטיממטען בריקע צו ערשיינען אונד דיא יודען אנצוגרייפען. דיא בעהארדע האט פפליכט-געמעס דיא פלאקאטע אברייסען לאססען אונד איינע אונטערזוכונג געגען דיא אורהעבער איינגעלייטעט. — אונד נון טריטט יעטצט הערר אנאדי מיט איינער זעהר שווערען אנקלאגע געגען דיא יודען אויף. — איך וויל דער אונטערזוכונג אונד דעם געריכטליכען אורטהיילע ניכט פארגרייפען. איך האפפע, דער געריכטס-האף ווירד פפליכט-געמעס דיא טהאטזאכע פאן אללען זייטען שטרענגע אונטערזוכען, אונד ווענן עס זיך צייגט, דאס איין פערברעכען פעראיבט וואורדע, דען שולדיגען נאך דעם געזעטצע שטראפען. דאס אבער קאנן איך אויף עהרע אונד געוויססען פערזיכערן, דאס דיא זאגע, דאס דיא יודען „כריסטען-בלוט" ברויכען, איינע איינפאמע אונד דוממע ליגע איזט! — עס איזט מאגליך, דאס יענער „שוחט" שווארץ ניכט גאנץ אונשולדיג איזט; עס מאג זיין, דאס יענער שוחט אן דעם מעדכען עטוואס אונזיטטליכעס פעראיבט אונד עס דאנן אום דעם וועגע רייטטע; אבער אויך דאס איזט שאן דא געוועזען, אונד צוואר אויך ביא כריסטען. פאר 14 יאהרען האט אין פראנקרייך איין געוויססער טראפפמאנן, איין כריסט, אן איינאונדצוואנציג אונשולדיגען מעדכען אונזיטטליכע טהאטען פעראיבט אונד זיא זאדאנן ערמארדעט. דאס קאנן מאגליך זיין, אבער ניכט וואהר איזט עס, דאס דער יידישע גלויבע צו איגענד איינער זיינער צערעמאניען כריסטען-בלוט פארדערע! ווענן דיא יודען הייטע היער איינגעוואנדערט ווערען, דאנן ווערע דער גלויבע אן איינע זאלכע דוממהייט נאך צו ענטשולדיגען. אבער דיא יודען וואהנען שאן זייט יאהרהונדערטען אונטער אונס, אונד עס מאגע ווער אימטער זאגען: אב אונטער זא פיעלען פערברעכען, וועלכע שאן געשעהען זינד, נאך איין איינציגער כריסטען-מארד „אין פאלגע דער יידישען רעליגיאן" געזעטצ-מעסיג בעוויעזען וואָרדען! איך מוס היער דיעזע מיינע איבערצייגונג אויסשפרעכען, דאמיט דאס פאלק יא ניכט מיינע, דאס דיא דעפוטירטען דען ווארטען אנאדי'ס גלויבען שענקען. יא, איך ווירדע מיך פאר גאנץ איראפא שעמען, ווענן מאן גלויבען זאללטע, דאס נאך איין דעפוטירטער אים אונגארישען רייכסטאגע אן דיעזע „פסח-בלוט-געשיכטע" גלויבע. דער גראסע רייבער ראשא שאנדאר וואללטע זיינע מיטשולדיגען ניכט אנגעבען. דא צייגטע איהם דער קאממיסער איינען זעהר גראסען פאק מיט דייטשען צייטונגען אונד זאגטע: „זעהען זיא, דיא דייטשען בעשימפפען אונגארן וועגען דער פיעלען רייבער אלס „רייבערלאנד"! — דארויף ריעף ראשא שאנדאר: „נון, צור רעטטונג דער עהרע מיינעס פאטערלאנדעס וויל איך דיא נאמען מיינער רייבער-קאללעגען אנגעבען, אום זיכערהייט צו שאפפען!" — נון, ווענן איין רייבער דיא עהרע זיינעס פאטערלאנדעס בעריקזיכטיגט, אום וויא פיעל מעהר איזט היעצו דער דעפוטירטע, דער פאלקס-פערטרעטער פערפפליכטעט! איך ריכטע אלזא אן דען מיניסטער דעס אינגערן פאלגענדע אינטערפעללאציאן: אין אנבעטראכט, דאס אונזערע איזראעליטישען מיטבירגער אין פאלגע דער היער ערוועהנטען ערייגניססע אין פורכט אונד בעזארגניס לעבען — אונד ווענן איך אויך גלויבע, דאס דיא געבילדעטען אונגארן זיך פאן דען יודענפיינדען ניכט צו טהעטליכקייטען הינרייסען לאססען ווערדען, זא האלטע איך עס דאך ניכט פיר איבערפליססיג, דען געעהרטען העררן מיניסטער צו פראגען: בעאבזיכטיגט ער עס פיר ראטהזאם, דאס ער אונזערע יידישען מיטבירגער בעזאנדערס שיטצע אונד זיא זא ווייט אלס מאגליך בערוהיגע?"

נון ערהאב זיך וויעדער מיניסטער-פרעזידענט טיסא אונד זאגטע: „געעהרטעס הויז! ערלויבען זיא מיר נאך דעם בערייטס געזאגטען, אויף דיא אינטערפעללאציאן דעס געעהרטען דעפוטירטען דאניעל איראני זעהר קורץ אנטווארטען צו דירפען. איך בעמערקע פאר אללעם, דאס אויך איך דיא גרויזאמע בעהאנדלונג דער רוסישען יודען אויף דאס הערטעסטע פעראורטהיילע אונד פערדאממע. אויך איך בעטראכטע דיעזע גרייעל-טהאטען אין רוס-

---

שרייטען, אום הינטער דיא וואהרהייט צו קאממען — אונד דאצו ווענדעטען זיא דיא פאלטער אן.

צוערסט וואורדע דיעזע געשיכטע פאן דער ברוננען- אונד קוועללען-פערגיפטונג וועגענס דער יודען נור אין זיד-פראנקרייך געגלויבט, וואָ דער „שווארצע טאָד" שאן אים אנפאנגע דעס יאהרעס 1348 וויטהעטע. אין איינער זיד-פראנצאזישען שטאדט וואורדע דיא גאנצע יידישע געמיינדע, מענער, וויבער אונד קינדער, נעבסט דען הייליגען שריפטען, אין איינעם טאנצע פערבראננט. שפעטערהין ראָטטעטע זיך דאס פאלק אויך אין בארצעלאָנא אן איינעם זאמסטאג צוזאממען, מארטערטע דיא יודען אונד פלינדערטע דיא יידישען הייזער. אינדעססען נאהמען זיך דיא אנגעזעהענסטען דער שטאדט דער אונשולדיג פערפאלגטען יודען אן אונד יאגטען אים פעראיינע מיט איינעם דאמאלס געראדע הערייגברעכענדען פירכטערליכען געוויטטער, דאננער-געקראך אונד פלאממענדען בליטצען, יענע דוממען, פלינדערונגס-זיכטיגען אנגרייפער אויסאיינאנדער. — אין דער שטאדט טאררעגא וואורדען 300 יודען אין איינע גרובע געווארפען אונד ערמארדעט. זעממטליכע נאָרד-שפאנישע געמיינדען ווארען אויף אנגריפפע געפאסט; עס וואורדע געפאסטעט אונד געבעטעט — אונד אללע מאגליכען פארזיכטסמאסרעגעלן וואורדען געטראָפפען.

פאבסט קלעמענס VI., וועלכער ביים הערנאנאהען דעס „שווארצען טאָדעס" ציטטערטע אונד אין זיינעם צימער זיך פארמליך אבשלאס, האטטע דאך איין הערץ פיר דיא אונשולדיג פערפאלגטען יודען. ער עריעס איין שרייבען, אין וועלכעם ער אויף דאס שטרענגסטע פערבאט, דיא יודען אהנע ריכטערליכעס אורטהייל צו מארטערן, זיא געוואלטזאם צור טויפע צו שלעפפען אדער איהרע גיטער צו רויבען. יא, ער בעדראָהטע זאגאר דיאיעניגען, דיא זיינע געבאָטע ניכט בעאבטען זאללטען, מיט דעם קירכען-באנן.

אבער דיעזעס פעפסטליכע שרייבען האלף נור אין זיד-פראנקרייך, ניכט אבער אויך אין דען איבריגען קאטהאלישען לענדערן. איין לאנד לערנטע פאם אנדערן. דאס שרייבען דער פעפסטע אונד דער גייסטליכקייט געגען דיא יודען וואר נאך אימטער פאן דען קאטהאליקען בעפאלגט; ניע אבער איהר יודענפריינדליכעס שרייבען. פלינדערטען יא דיא כריסטען ניע אויס רעליגיאנס-האס, זאנדערן נור אויס האבזוכט.

דיא שאנע געגענד אם גענפער-זעע (אין דער שווייץ) וואר דער ערסטע שויפלאטץ דער בלוטיגסטען פערפאלגונג. אויף בעפעהל דעס רעגענטען וואורדען מעהרערע יודען, אויף וועלכע דער פערגיפטונגס-פערדאכט געפאללען וואר, פערהאפטעט. איינע געריכטס-קאממיסיאן וואורדע ערנאננט, אום מיט דען פערהאפטעטען איין פערהאר אנצושטעללען. אם הייליגען „יום כפור" וואורדען דרייא יודען אונד איינע יידין אויף דיא פאלטער געשפאננט. דיא אונגליקליכען וואורדען מיט פערשיעדענען ווערקצייגען געמארטערט, אום דיא אנגעקלאגטען צום געשטענדניססע צו ברינגען. דיא זא געפייניגטען געשטאנדען אין שמערץ אונד פערצווייפלונג אללעם איין, וואס מאן פאן איהנען נור הערויספרעססען וואללטע. זיא געשטאנדען, דאס זיא פאן דעם אונד יענעם גיפט בעקאממען, עס היער אונד דא אין דער נעהע פאן קוועללען אונד ברוננען געלעגט; זיא נאבען זיך, איהרע גלויבענסגענאססען, יא איהרע איינענען עלטערן אונד קינדער אן. אונטער אנדערעם זאגטען זיא: „זעממטליכע יודען דער געגענד האבען איינע פארמליכע בעראטהונג געהאלטען, וויא זיא אללע כריסטען פערגיפטען קאננטען!" — אללע דיעזע אויסזאגען שריעבען דיא סעקרעטערע ניעדער אונד זיא וואורדען דורך אונטערשריפטען בעשטעטיגט. אויף דיעזע געשטענדניססע הין וואורדען ניכט בלאס דיא אנגעקלאגטען, וועלכע אין פאלגע דער פאלטער זאלכע געשטענדניססע מאכטען, זאנדערן אללע יודען דער גאנצען אומגעגענד פערבראננט.

פאן דא אויס פערברייטעטע זיך דיא נאכריכט נאך אללען קאטהאלישען לענדערן איראָפא'ס, דאס דיא יודען דיא ברוננען-פערגיפטונג איינגעשטאנדען האבען. דיא בעשטעטיגונג יענער געשטענדניססע וואורדע פאן דען סעקרעטערן איבעראללהין פערזענדעט. דיא קאנזולן אין דער גראסען שטאדט בערן (שווייץ) בראכטען אויך איהרערזייטס איינגע יודען אויף דיא פאלטער, ערפרעססטען גלייכפאללס געשטענדניססע פאן איהנען אונד צינדעטען עבענפאללס איינען שייטערהויפען פיר זעממטליכע יודען אן. נור איינען יודען ליעסען דיא קאנזולן אם לעבען, אונטער דער בעדינגונג, דאס ער איבעראלל, וואהין ער געשיקט ווערדע, אויסזאגע, דאס יודען דיא ברוננען פערגיפטעטען! אין פאלגע דעססען וואורדען אויך אין ציריך זעממטליכע יודען פערבראננט. —

דער יודען-בראנד ווענדעטע זיך מיט דער אויסברייטונג דער „כאלערא" אימטער מעהר נאָרד-ווערטס. פיעלע יודען וואורדען אויף דאס ראד געבונדען אונד זא אויף איינע גרויזאמע ווייזע געטאָדטעט. פיעלע וואורדען פערטריעבען אונד פיעלע צור טויפע געצוואונגען.

(פארזעטצונג פאלגט.)

אויף: דיעזע אנגעלעגענהייט דעם נירעדיהאזער קרימינאל-געריכטעס שארף אינס אויגע צו נעהמען."

דיענסטאג נאכמיטטאג הערשטע הייער אין דער אונגארישען הויפט-שטאדט וועגען דיעזער אים אונגארישען רייכסטאגע ערצעהלטען שויער-געשיכטע דיא גראָסטע אויפרעגונג. אהנעהין גיבט'ס הייער גענוג יודענפיינדע, וועלכע דיא יודען שאָן אין פאָלגע דער קאָנקורענץ, וועגען איהרער בעססערען געשעפטע אונד איהרעם רייכטהומעם האססען — אונד דא בריכטען זיך נור איינינע רעדעלס-פיהרער אן דיא שפיטצע צו שטעללען אונד לויט צו רופען: „דיא יודען מאָרדען כריסטען-קינדער! גיעדער מיט איהנען, מאָרדעט זיא, פלינדערט זיא!" — אונד זיא ווירדען וואהרליך איינען גראָסען אנהאנג פינדען! — פיעלע גלייבען ווירקליך ניכט אן דיעזע פסח-בלוט-געשיכטע, אבער עס גיבט פיעלע מיססיג-גענגער אונד הונגערליידער, וועלכע נאך דעם בעדייטענדען רייכטהום דער יודען גראָסע לוסט האבען! איין פאאר שטונדען יודען-פלינדערונג קאָנגטע איהנען זאָ מאנכען שאָנען גולדען אין דיא האנד שפיעלען. דיא אויפרעגונג וואר אים זאָ גראָסער, אלס מיניסטערפרעזידענט טיסאָ, דער זאָנסט ניכט וואָרטקארג איזט, דיעסמאל געשוויעגען.

אין דער מיטטוואָך-זיטצונג דעם אינגארישען רייכסטאגעס ערהאָב זיך נון דער יודענפיינדליכע דעפוטירטע וויקטאָר אישטוציי אונד זאגטע: „געעהרטעס הויז! בעציגליך דער פאָם דעפוטירטען אָנאָדי פאָרגעבראכטען טהאטזאכע ערהיעלט איך מיט געסטריגער פאָסט פאָלגענדעם שרייבען."

הייער ריעפען איינינע דעפוטירטע: „ווער איזט דאריף אונטערשריעבען?"

„דאס ברייכע איך ניכט צו זאגען (ריעף אישטוצי) האָרעט ליעבער דען וואָרט-לויט דעם בריעפעס! דיעזער לייטעט: „איך בעריכטע זיא פאָן איינעם עמפאָרענדען עראייגניס אונד לענקע איהרע גאנצע אויפמערקזאמקייט אויף דאסזעלבע, דא דיעזעס איהרען יודענהאס רעכטפערטיגט אונד דייטליך צייגט, וויא דיעזעס ניעדריגע יידישע פאָלק, וועלכעס אונזערע פאָללע פעראכטונג פערדיענט, אונס אינגארן מאטעריעלל אונד מאָראליש פערניכטען וויל. — שאָן אם 20-טען מאי פעראָפפענטליכטע דער קאטהאָלישע גייסטליכע אויס עסלאר אין דער גייסטליכען-צייטונג „מאדיאר אללאם" איינען בעריכט איבער דאס געהיימניספאָללע פערשווינדען איינעס כריסטען-מעדכענס. (הייער פאָלגטע דער וואָרט-לויט דעם בעריכטעס, דען אָנאָדי שאָן אין דער פאָראנגעגאנגענען זיטצונג מיטטהיילטע.) עס ווירד אין דיעזעם בעריכטע געזאגט, דאס מעהרערע פרעמדע „שוחטים" דאמאלס אין עסלאר צום פייערטאגע ערשיענען וואָרען, וועלכע דיא גאנצע נאכט אין דער סינאגאָגע זיך צו שאפפען מאכטען, דאס ארמע מעדכען ערמאָרדעטען, איהם דאס בלוט נאהמען אונד דען לייכנאם אין דיא טהייס ווארפען. אים גאנצען סאבאָלטשער קאָמיטאט איזט אין פאָלגע דעססען דיא ערביטטערונג אונד אויפרעגונג געגען דיעזע פלוכווירדיגען בלוט-זויגער זעהר גראָס, אונד וועגן עס דען רייכען יודען געלינגען זאָללטע, דורך בעשטעכונג דיא גאנצע אנגעלעגענהייט צו פערטושען, זאָ ווירד דיא ערביטטערונג דעס פאָלקעס, וועלכעס יעטצט נאך ראכע שרייט, אום זאָ גראָסער זיין! דא נון ווירקליך צו בעפירכטען איזט, דאס דיא יודען מיט געלד אללעס פערטושען ווערדען, זאָ וואָללען זיא, הערר פאָן אישטוצי, אללעס מאָגליכע טהון, דאס דיא ריכטער נור נאך רעכט אונד געזעטץ אורטהיילען. דיא פערברעכער מיססען יעדענפאללס נאך דער שטרענגסטען שטרענגע דעם געזעטצעס בעשטראפט ווערדען!"

— זאָ לייטעט דער בריעף. — וויא איך נון פירכטע, איזט אין דער פערטושונג דער זאכע שאָן עטוואס געשעהען. דיא מוטטער דעם ערמאָרדעטען מעדכענס ווענדעטע זיך אן דען דאראער שטוהלריכטער; דיעזער שיקטע זיא אן דען נירעדיהאזער געריכטסהאָף, אונד דיעזער שיקטע זיא צוריק אן דען דאראער שטוהלריכטער. — געעהרטעס הויז! עס מאג זיין, דאס הייער נור דער פאלל איינעס איינפאכען מאָרדעס פאָרליעגט; דאָך איזט אויך דיא אנדערע מאָגליכקייט ניכט אויסגעשלאָססען, דאס דיא יודען לויט איהרער רעליגיאָנס-פאָרשריפט כריסטען-בלוט פיר „פסח" ברויכען אונד דאהער דיעזען מאָרד בעגינגען. דיעזער פערדאכט ווירד דורך דען אומשטאנד געשטייגערט, דאס דער מאָרד אין דער סינאגאָגע געראדע דרייא טאגע פאָר „פסח" דורך איינען „שוחט" פאָללצאָגען וואורדע. זייטדעם דאס כריסטענטהום בעשטעהט, וואר אימער דער גלויבע פאָרהאנדען, דאס דיא יודען, נעמליך נור דיא אָרטהאָדאָקסען, כריסטען-בלוט פיר „פסח" ברויכען. אָב נון דיעזער יאהר-טויזענדע לאנג דויערנדע פערדאכט בעגרינדעט איזט אָדער ניכט, דאס וויל איך הייער ניכט אונטערזוכען. איך וויל נור דיא טהאטזאכע דארשטעללען. — אינטערעססען וויל איך דעם געעהרטען הויזע אויס דעם בוכע „דער תלמוד יודע" עטוואס פאָרלעזען, אין וועלכעם מעהרערע ביישפיעלע אייפגעצעהלט שטעהען, דאס יודען כריסטען-קינדער אויף פסח שלאכטעטען אונד דיא מאָרדטהאט זאָראנן דורך בעשטעכונג צו פערטושען זוכטען."

אלס נון אישטוציי הייער איינע גראָסע פאָרלעזונג אויס דעם יודענפיינדליכען ווערקע „דער תלמוד-יודע" האלטען וואָללטע, דא פיעל איהם דער רייכסטאגס-פרעזידענט אינס וואָרט אונד זאגטע: „איך ערזוכע דען הערען דעפוטירטען, זאָלכע שטעללען, וועלכע דיא געמיטהער גיד אויפרייצען, הייער ניכט צו פערלעזען! אים בוכע זינד דיעזע טאָדטען וואָרטע ניכט שעדליך, זיא קאָננען אבער געפעהרליך זיין, וועגן זיא הייער אים רייכסטאגע געשפראָכען ווערדען! וועגן פאָן איינעם זאָ הייקלען געגענשטאנדע דיא רעדע איזט, דאנן איזט עס ניכט אם פלאטצע, דיא געמיטהער זאָ זעהר אויפצורייצען.

— איך ביטטע דען הערען דעפוטירטען, דענן דאָך צו בעדענקען, דאס איינע זאָלכע אנקלאגע געגען דיא יודען אונטער דען אומשטאנדען בייערן פירכטבארע פאָלגען האבען קאָננטע. ביז דיא געריכטליכע אונטערזוכונג ניכט פערטיג איזט, דאריף הייער איין זאָלכעס מיט בעשטיממטהייט ניכט אויסגעשפראָכען ווערדען! וואָללען זיא בעריקזיכטיגען, דאס הייער פאָן איינעם זעהר צאהלרייכען, פלייסיגען, ארבייטזאמען טהייל דער בעפאָלקערונג אינגארנס (נעמליך פאָן דען יודען) דיא רעדע איזט, אונד מאָגען זיא דאהער איהרע וואָרטע בעססער וועהלען!"

„הייער דארף דיא וואהרהייט געגען ווען אימער אויסגעשפראָכען ווערדען (זאגטע אישטוציי), אונד איך זאגע אלזאָ נאָכאיינמאל: עס איזט ניכט אונמאָגליך, דאס איין כריסטען-מאָרד זייטענס דער יודען אים רעליגיאָזען גרינדען געשעהען איזט. איך ריכטע נון אן דען מיניסטער-פרעזידענטען פאָלגענדע אינטערפעללאציאָן: ערסטענס האט דער מיניסטער קענטניס דאפאָן, דאס דיא מיטטער דעם ערמאָרדעטען מעדכענס פאָן דען ריכטערן הער- אונד הין-געשיקט וואורדע? — צווייטענס ווירד דער הערר מיניסטער דיעזע ריכטער היעפיר בעשטראָפען? — דריטטענס וויל דער מיניסטער דיא פערטושונג דיעזער מאָרד-טהאט זייטענס דער יודען צו פערהינדערן זוכען?"

נון ערהאָב זיך מיניסטער-פרעזידענט טיסאָ אונד זאגטע: „איך עראכטע עס פיר מיינע פפליכט, אויף דיעזע אינטערפעללאציאָן זאָפאָרט צו אנטוואָרטען. — געעהרטעס הויז! עס איזט הייער ניכט ערלויבט, פאָן איינער קאָנפעססיאָן אין אונזערם פאטערלאנדע צו זאגען, דאס זיא ניעדריג זייא אונד דיא פאָללע פעראכטונג פערדיענע (וויא דיעס אישטוצי אויס יענעם בריעפע פאָרגעלעזען). איך בעמערקע, דאס אינדעם הערר אישטוציי זעלבער עס איינגעשטעהט, דאס ער נאך קיינע גענייע קענטניס פאָן דיעזער מאָרד-געשיכטע האבע אונד דאס הייער „איין מאָרד אים רעליגיאָן", נאך ניכט נאכגעוויעזען זייא — זאָ איזט עס הייער אונשטאטטהאפט, עס צו פערקינדען, דאס יודען כריסטען-קינדער אבשלאכטען, אים דערען בלוט פיר דען „פסח" צו געברייכען! זאָלכע אינפאָרזיכטיג געשפראָבענען וואָרטע קאָננען איינע זאָלכע ערדע-

---

פאָלליעטאָן.

הערשער אונד פאָלק.

(43-טע פאָרטזעטצונג.)

ניינאונדדרייסיגסטעס קאפיטעל.

נאך דער פלוכט ריענצי'ס אויס ראָם איזט נון יענע שרעקליכע פראָפעצייהונג איינגעטראָפפען, וועלכע איינען אונגליקספאלל פערקינדעטע, אן וועלכעם דער פיערטע טהייל אללער מענשען צו גרונדע געהען ווירד אונד וואָביי דיא יודען שרעקליך פיעל צו ליידען האבען ווערדען. עס טראט דאמאלס נעמליך דיא „גראָסע כאָלערא" אויף, אונד צוואר דיא גראָסטע, דיא זייט מענשענגעדענקען וויטהעטע. דיעזע גראָסע „כאָלערא" נאננטע מאן דען „שווארצען טאָד". זיא ענטשטאנד אין פאָלגע דער פערדאָרבענען לופט, זיא פערברייטעטע אונד פערשלעפטע זיך דורך דיא אויסדינסטונג דער קראנקען, דורך בעריהרונג אונד אנשטעקונג. — דיא פאָן יענער „כאָלערא" בעפאללענען בעקאמען דריזען-געשווילסטע, פעסט-ביילען, בראנדיגע בלוט-געשווירע, וועלכע שווארץ וואורדען, וועסהאלב מאן דען היערויף זיך איינשטעללענדען טאָד דען „שווארצען טאָד" נאננטע. דאס פאָלק היעלט דיעזען שווארצען טאָד פיר איין גאָטטליכעס שטראפגעריכט, ווייל מאן דיא יודען, וועלכע דען „נוצרי" אויפגעהענגט האבען, אונטער זיך דולדעטע — אונד באלד היעס עס אויך אונטער דעם פאָלקע, דיא יודען זעלבער העטטען דיא לופט אונד אללע ברוננען אונד אללעס טרינקוואססער פערגיפטעט.

יענער גראָסען „כאָלערא" וואר איין פירכטערליכעס ערדבעבען פאָראנגעגאנגען. דיא גראָסע „כאָלערא" וועלכע איבער דרייא יאהרע וויטהעטע, פערברייטעטע זיך פאָן כינא אויס איבער גאנץ אייראָפא, פערשאָנטע קיינען שטאנד אונד קיין אלטער, טאָדטעטע דען פיערטען טהייל דער מענשהייט, נעמען 25 מילליאָנען פערזאָנען. דא נון דיא יודען וועגען איהרער רעגעלמעסיגען לעבענסווייזע פערהעלטניסמעסיג פאָם „שווארצען טאָדע" ניכט זאָ זעהר געליטטען, זאָ וואָללטען דיא כריסטען פאָן דען יודען דאס פערטילגען, וואס דער שווארצע טאָד פערשאָנט. דיא כריסטען וואורדען צו לייבהאפטען ווירג-ענגעלן פיר דיא יודען, אום דיעיעניגען, וועלכע דיא „כאָלערא" פערשאָנט האטטע, דער פאָלטער, דעם שווערטע אָדער דעם פייער צו איבערליעפערן אונד זאָ דיא גאנצע יודענהייט פאָם ערד-בעבען צו פערטילגען.

עס וואר דאמאלס אלזאָ דיא גראָסטע „כאָלערא" אונד דיא גראָסטע יודענפערפאָלגונג זייט דעם בעשטעהען דער וועלט.

מאן זיעהט אויך הייער, דאס אימער נור דיא כריסטען דען יודען געגענאיבער דיא שלעכטעסטען וואָרען. אויך אין דען לענדערן דער מאָהאממעדאנער, מאָנגאָלען אונד היידען וויטהעטע דיא „כאָלערא"; אינדעססען וואר עס דאָרט ניעמאנדעם איינגעפאללען, דאפיר דיא יודען צו בעשולדיגען. נור דיא אבערגלייבישען כריסטען קאמען אויף דען דוממען געדאנקען, דאס נור דיא יודען דיא „כאָלערא" פערשולדעט האבען. נור דיא קאטהאָלישע גייסטליכקייט האט דאמאלס דיא פאָלקער פערדוממט: זיא האט זאָ אָפט אונד זאָ איינדרינגליך געפרעדיגט, דאס דיא אונגלייביגען פערטילגט ווערדען מיססען אונד דאס דיא יודען שלימער נאך אלס „קעטצער" (אפיקורסים), נאך שלימער אלס אונגלייביגע היידען, דאס זיא דער אויסוואורף דער מענשהייט זינד, דאס זיא כריסטען-קינדער ערמאָרדען או' ד' גל'.

נון ביים שרעקען דעם „שווארצען טאָדעס" צייגטע זיך דיא פרוכט יענער לעהרען. דער „שווארצע טאָד" האטטע צוואר אויך אונטער יודען געוויטהעט, אבער דא דיא יודען וועגען גראָסערער מעסיגקייט איהרער לעבענסווייזע אונד וועגען בעססערער קראנקען-פפלעגע ווענינער פאָם „שווארצען טאָדע" היימגעזוכט וואָרען, זאָ ענטשטאנד דער פערדאכט, דאס דיא יודען, וועלכע דאָך יעהרליך כריסטען-קינדער שלאכטעטען, וואָהל אויך ברוננען אונד קוועללען, יא זעלבסט אויך דיא לופט פערגיפטעט האטטען, אום זעממטליכע כריסטען אללער לענדער מיט איינעם מאלע פאָם ערד-באָדען צו פערטילגען.

דיא גייסטליכען זאגטען: „דיא יודען אין שפאניען (וועלכע דאמאלס נאָך זעהר מעכטיג וואָרען) האבען דיעזען טייפלישען פלאן דער אויסראָטטונג אללער כריסטען אויסגעזאָננען. דיא שפאנישען יודען שיקען איבעראללהין זענדבאָטען מיט גיפט-שטאָפפען, אונד יעדע יידישע געמיינדע מוס דיעס גיפט דאָרט אנברינגען, וואָ עס דיא כריסטען דורך דען טרונק אָדער זאָנסט-וויא איינגעהמען מיססען! — איין יודע אויס טאָלעדא, נאמענס יאקאָב פאשקאטע, בערייטעטע דיעזעס גיפט אונד פערשיקטע עס אין אללע לענדער. דאס גיפט בערייטעטע ער אויס באזיליסקען-פלייש." (באזיליסק איזט איין טהיער, פאָן דעם דיא אלטען גלויבטען, דאס שאָן זיין בליק אלליין טאָדטע; אין דער ווירקליכקייט אבער עקסיסטירט דיעזעס טהיער גאר ניכט.) — זאָלכען אונזינן גלייבטע ניכט נור דאס דוממע פאָלק, זאָנדערן אויך דער „נעבילדעטע שטאנד". ענדליך מוסטען אויך דיא ריכטער איינ-